

éppúgy, mint a közös hadsereg idejének a kóter = katonai fogda, fogház, börtön – bűdös volt ebben az időben a visszavonulás helye: a reterát, *richtig-Reterat*, mai retikünk, retyikünk, retyónk öregapja, sőt talán az ott tett reccsentés is idegen keletű – a kóter egyébként az obsitosok nyelvében árnyékszék lett, perváta (*of pervading stench*), mivel a kóter gyökere a német *Kot*. Az szemétbírák utcánként eljárják az várast és kiáltás meg, hogy bűdös úndokságot ki ne öntsön senki, se káposzta levét, se az barbélyok az lúgot, se az szócsek (szűcsök) csávat... Az tímárokat és vargákat is kénszerítsék (az) efféle kihordására, hogy az utcákat ne rútsák (*kolozsvári környezetvédelem*, 1580). Talám a jó uram, mikor azt a bűzt érzette, maga posszantott (a szolnok–dobokai *Széken*, 1657). Bűdös neki a munka. Bűdös szél (hideg, csípős, északkeleti, *Hajdúszoboszló*). Nagyobb a füstje, mint a lángja, sültje, pecsenyéje. Nagy pipájú, kevés dohányú nemzet (*kuruc versből*). Nagy lett volna a tudósnak Az ő tudománya, De mi haszna, ha kevés volt A vágott dohányja (*Arany*). Te csak pipálj, Ladányi (*Csathó Kálmán*).

(Az első rész a Holmi 1996. novemberi számában jelent meg.)

Lázáry René Sándor

TOUT MONTMARTRE

1

Lapin Agile!
(La pine fragile?)
Mais pourquoi pas
Un lièvre?
J'adore tes mains,
Tes seins, tes lèvres!
Pas comme les sains les lépreux,
Non plus leurs saints les hébreux –
Még volna pár rim (apró-cseprő),
De már kevés a bor, szívem.
Fölbolydult minden. *Dans le vin*
Meggyűlt a renyhe seprő...

2

Ne tölts, te Max, ne tölts!
Már ennél magasabb szint
Nincs is, hisz néha bölcs
Agyunkig ér az abszint:
Előnt,
 vonaglunk,
Zölden,
 mint a görcs.

3

Que vivent Frédéric et son Lolo!
A jókedv éled: tomboló!
S ezerszer is: Frédéric, Lolo!
Süvölt bohém és széltoló...
Habár Lolo
Csakúgy számár,
Mint mink is itt.
Iázz, Zuboly!
De mégse... Csitt!
Mert kiürült
A buksza már.

4

Rue Ravignan. Tömött kukát
Rugdos dühöngve Pablo.
Guillaume házfalnak dől, lapul:
Oly fásult, szürke, hallgatag,
Mint fák törzsén a tapló...
Csak én lődörgök, balga tag,
Zsivány, erdélyi rabló,
Mint margószélre írt adat:
Bámész mellékszereplő...
Fény szúr:
Borostás pirkadat.

Páris, 1907 júniusában

JEUDI, VENDREDI, SAMEDI

Ó az a szomorú orosz szamovár
Salomé tánca szegény fejemmel
Ezüsttálcán elvérző görögdinnye
Szőlőgerezd két gránátalma édes
Rue de Grenelle rue de Bellechasse sarokház
Ne gonoszkodjon mindig szeretni fogom *mon chou*
Jusqu'à l'heure où j'aurai perdu ma jarretière
Emlékszik még Soleil d'Or tavaly szerdán
Kettő után a Closerie des Lilas-ban parasol
Időközben a Café de la Paix *parallèlement*
Nem jött

Elpipáztunk G-vel a mosodában nem jött
A fotográfus művész vagy miféle *merde alors*
Mögöttünk szálkás festmény fahasábok szajhák
Cézanne tárulj fürdőzők szögletes szentek
És a kőgörgeteg-kisasszonyok akiket megigéz egy szikla

Ó az a szomorú orosz szamovár
Salomé tánca szegény fejemmel
Balerinák a lélek vágóhídjain szépséges mészárszékek
A macska átmege az ebédlőn kifinomultan lépeget mozog
Ne feszengjen ma picim
Pourtant ces femmes ne sont pas méchantes
Pim pam pim parapim
Parbleu Thérèse megint eltört egy csészét
Maga túl csapzott *mon ami* semmibe terjeng szétlobog hűl
Teagóz ez az élet
Kifordult sarkából a világ mint egy kenetlen ajtó
Kizökkent az idő
Azt hiszem még jobban belegabalyodunk
Ó kárhozat
Chacun pour soi
Parancsol süteményt kockacukrot
Ahogy a fény a fogamhoz koccan szétolvad
Én keserűn szeretem
Ahogy a hangja átítat
Rien de rien jamais jamais jamais

Ne mondja még egyszer mondja ne számárokodjon
Kedves Alekszandr vegyen inkább ebből de
Jól jegyezze meg kalapot vásárolni kedden
Pour Julie Madeleine felé Tout-Paris Rue Royale
La dame en robe d'ottoman violine

Ó az a karcsú szomorú szamovár
 Salomé tánca szegény fejemmel Moszkvába vagy Szentpétervárra
 Vissza hosszas unalmas gyorssal északnak hideg lesz hétfő
 Húsz óra harmincyolckor hallom nagyon fehérek ott
 Az éjszakák deresebbek mint errefelé
 A férfiak kibírják mégis látja *jeudi vendredi samedi*
La vie est variable pam pim pam piripam
 Ó az a szép az a szomorú szamovár-szemű Orloff grófné
 Kifényesült tekintetek vonatfütty a Gare d'Orsay vágányain
 Könnyező mozdonyok pravoszláv bánata
 Két üveg Calvados *Adieu Soleil d'Or jeudi vendredi samedi*

Páris (Soleil d'Or), 1907 júliusában

D'APRÈS APOLLINAIRE

Je sens le beau soleil latent
 D'un printemps sur la route de Trèves
 Dans un passé o je t'attends
 En passant à travers mes rêves
 Mon âme maintenant va-t-en

1913 júniusában, amikor legutoljára Párisban jártunk Julimmal, úgy hiszem, valahol a boulevard Saint-Germain környékén egy eléggé eldugott kis könyvesboltban, mintegy véletlenül, a rám jellemző lázas szórakozottsággal, azon hirtelenében vásároltam egy egészen frissnek tűnő verseskötetet, amely a híres Mercure de France kiadásában jelenhetett meg akkoriban, s e tény még az én, szimbolista vagy egyéb divatokra nemigen tekingető szememben is eleve kelendővé, megbecsülendővé tette a verseskönyvet, mi több, a kötet címe tömörségében is többértelműnek, egyszersmind kihívónak hatott számomra, ugyanis valaminő lírai itallapra gondoltam belélapozván, utólag pedig meggyőződéssel állíthatom, hogy bizonyos értelemben az is volt: lírai itallap, bő választékban, csordultig teletöltve válogatott szeszekkel, szóval a meglepően kiváló verseskönyv címe végtére is *Alcools* volt, s egy Guillaume Apollinaire nevű fiatal költő írta; mára már azt is gyanítom, hogy ez a Guillaume azonos lehetett az én Guillaume de Kostrowitsky névre hallgató, bohémkedő ismerősömmel, akivel feledhetetlen napokat, nemkülönben éjszakákat töltöttünk vidám kompániában, 1906 és 1907 nyarán, fenn a Montmartre művészi magaslatain, ám egyebütt is Párisban. Ma (1917. március 13-án), amikor a fenti ötsoros papírra vetettem itthon, Maros-Vásárhelyen, bevallom, Rá gondoltam. Órá meg a többiekre is. Vajon hová, meddig sodorta őket a háború örült bűvölete? *Où sont ils, où, Vierge souveraine? Hélas! et le bon roy d'Espagne duquel je ne scay pas le nom?*